

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БЛЯЗЕ ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 330.342.3 (043.2)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН**

08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Запоріжжя – 2022

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Причорноморському науково-дослідному інституті економіки та інновацій, м. Одеса.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор,
Заслужений економіст України
Папаїка Олександр Олексійович,
Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій (м. Одеса),
головний науковий співробітник відділу
макроекономіки та державного управління.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України
Сафонов Юрій Миколайович,
Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України (м. Київ),
заступник директора з наукової
та методичної роботи;

доктор економічних наук, професор
Гальцова Ольга Леонідівна
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя),
завідувач кафедри національної економіки,
маркетингу та міжнародних економічних відносин.

Захист відбудеться «11» листопада 2022 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.01 у Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розіслано «10» жовтня 2022 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. І. Трохимець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах військової агресії національна економіка втратила значну частку економічного потенціалу та зазнала суттєвих структурних змін. Трансформаційні процеси, які відбуваються в державі, потребують суттєвих кардинальних змін у характері відновлення економічної системи та пошуку адаптаційних інструментів забезпечення розвитку національної економіки. Основну роль у питаннях економічного розвитку національної економіки повинні відігравати програмно-цільові та стратегічні інструменти, які сприятимуть підтримці національних інтересів України, що є пріоритетним вектором в умовах глобальних викликів і загроз.

Результативність процесів в економічній системі значною мірою залежить від спроможності управлінців різних рівнів створити адаптивні стратегічно орієнтовані плани та забезпечити ефективність їх практичної реалізації, зокрема своєчасне виконання визначених тактичних завдань. Розвиток економічної системи – це якісне перетворення системи, що приводить до виникнення її нового стану з урахуванням закономірних змін та переходу з одного стану в більш досконалий. Стратегічні цілі економічного розвитку в національному макроекономічному середовищі можуть бути визначені як єдність взаємопов'язаних і взаємозумовлених складових: стійкості, результативності, ефективності, адаптивності та суспільної безпеки. Загальні чинники розвитку соціально-економічної системи в умовах впливу глобальних факторів фокусуються на відновленні макроекономічної стабільності та конкурентоспроможності господарського комплексу країни. Враховуючи визначені аспекти, варто визнати, що дослідження концептуальних і теоретико-методичних питань забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін є актуальним та необхідним завданням.

Питанням розвитку економіки та впливу глобальних факторів присвячені наукові праці А. Гальчинського, В. Геєця, Б. Данилишина, В. Захарченка, С. Кузнеця, А. Маршалла, Д. Норта, Р. Нурксе, О. Побережець, О. Папаіки, О. Покатаєвої, П. Самуельсона, А. Семенова, А. Сміта, Р. Солоу, Я. Тінбергена, М. Тодаро, О. Трохимець, С. Фішера, С. Філиппової, М. Фрідмена, Р. Харрода, Й. Шумпетера, О. Шеремета та ін. Науковий внесок у забезпечення розвитку національної економіки в контексті економічної трансформації зробили такі вчені: О. Амоша, О. Гальцова, О. Головченко, Г. Григор'єв, К. Салига, Ю. Сафонов, К. Шапошников та ін.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених питанням розвитку національної економіки, практично відсутні розробки щодо теоретичних, методичних та практичних засад забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін. Наукове дослідження спрямоване на вирішення науково-прикладної проблеми, яка полягає у відсутності системного забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін, що відповідним чином зумовило вибір теми дисертації, її мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, структуру та основні напрями.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою науково-дослідної роботи Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій «Інноваційне управління соціально-економічними системами: держава, кластер, регіон» (номер державної реєстрації 0116U002332, 2016–2022 рр.), у межах якої особисто автором розроблено методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів; наукового проєкту Науково-освітнього інноваційного центру суспільних трансформацій «Стратегії економічного розвитку: держава, кластер, підприємство» (державний реєстраційний номер 0121U111337, 2021–2026 рр.), у межах якого особисто автором запропоновано концептуальні системно-наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін.

Мета і завдання дослідження. *Метою дослідження* є обґрунтування та розробка теоретико-методичних, концептуальних і практичних рекомендацій щодо забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін.

Досягнення мети роботи зумовило необхідність постановки та вирішення таких основних завдань:

- уточнити понятійно-категоріальний апарат та обґрунтувати теоретичний базис забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних змін;

- запропонувати методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів;

- удосконалити наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін;

- запропонувати методичне забезпечення механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки в надзвичайних умовах;

- удосконалити теоретичні засади розвитку виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів та транспарентності;

- розробити концептуальну модель забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін та прикладні аспекти його запровадження.

Методи дослідження. Для вирішення визначених у дисертації завдань було застосовано такі загальнонаукові та спеціальні методи і підходи: *морфологічний аналіз* – при уточненні понятійно-категоріального апарату процесу забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін (пп. 1.2, 2.3); *метод спостереження* – при дослідженні системного підходу в розвитку економічної системи в умовах глобальних викликів (пп. 1.1, 1.3, 2.1); *діагностичний підхід* – при аналітичному дослідженні стану національної

економіки (пп. 2.1–2.3); *компаративний аналіз* – для здійснення оцінювання об'єктів, процесів, явищ, виявлення особливого та загального з метою дослідження причин змін, що відбулися, виявлення тенденцій у забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін (пп. 2.1); *системно-структурний підхід* – при дослідженні теоретико-методичних основ застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів (п. 2.3). У ході роботи було використано також: *методи статистичного аналізу* – для оцінювання індикаторів розвитку національної економіки (пп. 2.1, 3.3); *функціональний синтез* – при формуванні концептуальної моделі забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи (п. 3.1), а також при розробці механізму підтримки конкурентоспроможності економіки (пп. 3.2, 3.3); *економіко-математичні методи* – при вдосконаленні теоретико-методичних засад розвитку виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів та транспарентності (п. 3.3).

Статистичну й фактологічну основу, інформаційну базу дослідження становлять чинні законодавчі акти та нормативно-правові документи центральних і місцевих органів влади, офіційна статистична інформація Державної служби статистики України, Міністерства економіки України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерства розвитку громад та територій України, наукові праці та розробки провідних учених і фахівців-практиків із питань системи функціонування й розвитку національної економіки, результати власних наукових та аналітичних досліджень і розрахунків, інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в поглибленні автором концептуалізації теоретико-методичного базису та науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін, що сприятиме підвищенню ефективного відновлення та розвитку країни в післявоєнному періоді. Дослідження спрямоване на вирішення актуальних наукових проблем у сфері забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін у рамках еволюційної парадигми розвитку соціально-економічної системи. Найбільш значні наукові результати, що виносяться на захист, такі:

удосконалено:

– методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів, що, на противагу існуючим, передбачають цілеспрямовану взаємодію структурно-функціональних сегментів економічної системи, яка забезпечує отримання планових або прогнозних результатів на основі горизонтальної, вертикальної, діагональної та мультикомбінованої інтеграції з урахуванням синергетичного ефекту, що забезпечить відновлення й розвиток національної економіки в післявоєнному періоді;

– наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін, які, на відміну від аналогів, передбачають органічне поєднання логіки визначення стратегічних намірів, орієнтирів, національних програм і проєктів, специфічного теоретико-методичного інструментарію та підходів, цілісної системи критеріїв і побудову взаємопов'язаного комплексу рішень, функціональних дій та обмежень, які формуються на основі результатів оцінювання ситуації в макроекономічному середовищі й потенційних можливостей економічної системи в надзвичайних умовах, з метою фокусування на динамічному відновленні та розвитку національної економіки з дотриманням необхідного рівня безпекової складової;

– методичне забезпечення механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки, яке, на відміну від існуючих, передбачає формування системної взаємодії між змістовними платформами, котрі, зберігаючи оптимальний рівень конкурентних переваг у надзвичайних умовах, на основі організаційно-функціональної та інструментальної підтримки надають можливість дотримуватись траєкторії відновлення та розвитку національної економіки, використовуючи ресурсну архітектуру та збалансованість стратегічних цілей, завдань і принципів, що забезпечить тактичну стабілізацію та поступовий стратегічний розвиток соціально-економічної системи країни;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат системи забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних змін, котрий доповнено дефініцією «сестейновий розвиток економічної системи», під яким розуміється процес формування цілісної системи, що зумовлює перманентне відтворення та трансформацію соціально-економічних та екологічних процесів, який спрямований на оптимізацію використання економічних, технічних, наукових, екологічних і соціальних ресурсів для забезпечення збалансованого розвитку економіки;

– теоретичні засади розвитку виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів і транспарентності, що, на противагу вже відомим, передбачають застосування системного й семантичного підходів до формування адаптивної спроможності національної економіки та її економічних суб'єктів створювати соціально-економічні блага за умови повного, ефективного й результативного використання ресурсного потенціалу та інноваційної складової, з метою залучення інвестиційних ресурсів ендogenous й екзогенного характеру, що забезпечить автентичне відновлення та перманентний розвиток національної економіки під впливом глобальних факторів;

– формування концептуальної моделі забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи, яка, на відміну від існуючих, дає змогу візуалізувати архітектоніку взаємозв'язків з пропорційністю інтегрованих сегментів на основі принципу біфуркації з орієнтацією на параметричне синтезування інструментів фундаментальної та практичної спрямованості, що уможливорює поступову модернізацію макроекономічного середовища завдяки перманентній активізації соціально-економічних процесів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що концептуальні та теоретико-методичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних методик і рекомендацій щодо забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін.

Найбільш суттєву практичну цінність мають такі науково-прикладні розробки та рекомендації: запропоновані методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки; концептуальна модель забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи; методичне забезпечення механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки в надзвичайних умовах і наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін.

Окремі авторські рекомендації реалізовані на загальнонаціональному та регіональному рівнях. Матеріали дисертаційної роботи прийняті до використання Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 1-52/734 від 25.08.2022), Науково-освітнім інноваційним центром суспільних трансформацій (довідка № 17/01-22 від 28.03.2022); Кредитною спілкою «Освіта» Київського національного університету імені Тараса Шевченка (довідка № 17/02/22-1 від 17.02.2022). Результати дисертації використовують у Причорноморському науково-дослідному інституті економіки та інновацій (довідка № 54/03-21 від 22.12.2021).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій на основі вивчення, аналізу й узагальнення теоретико-методичного та практичного матеріалу викладено авторський підхід до забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін. Усі результати, висвітлені в дослідженні, отримані здобувачем самостійно й знайшли відображення в опублікованих працях автора. З праць, опублікованих у співавторстві, використано тільки ті ідеї та положення, що належать автору особисто. Авторський внесок у працях, опублікованих у співавторстві, конкретизовано в списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертації апробовано в методичних розробках, рекомендаціях і пропозиціях, викладено в статтях, впроваджено в наукових проєктах. Основні наукові, теоретичні й практичні результати дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях, зокрема: «Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту» (м. Одеса, 2022 р.); «Формування обліково-аналітичного забезпечення організаційно-управлінської підтримки суб'єктів національної економіки» (м. Одеса, 2022 р.); «Соціогуманітарний вимір сучасних трансформацій» (м. Чернігів, 2021 .), «Наукові та освітні трансформації у сучасному світі» (м. Чернігів, 2021 р.), «Modern Economic Research: Theory, Methodology, Strategy» (Kielce, Poland, 2018 р.).

Публікації. Найсуттєвіші теоретичні та практичні результати дослідження відображено в 16 наукових працях, з яких: 9 – статті в наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних (у тому числі одноосібні – 7); 2 – статті в іноземних періодичних наукових виданнях; 5 –

матеріали наукових конференцій (у тому числі одноосібні – 4). Загальний обсяг публікацій – 7,73 д. а., з яких 6,84 д. а. належать особисто автору.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (229 найменувань на 26 сторінках), двох додатків. Основний текст викладено на 192 сторінках. Дисертація містить 15 таблиць та 36 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми та розкрито її зв'язок з науковими концепціями; сформульовано мету й основні завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; висвітлено наукову новизну, теоретичне й практичне значення отриманих результатів; подано інформацію щодо їх апробації.

У **першому розділі** – «*Теоретико-методичні основи економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін*» – розглянуто основи економічного розвитку національної економіки; досліджено наукові підходи до економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін та обґрунтовано критерії оптимальності стратегічних цілей економічного розвитку.

Для функціонування сучасної економіки характерна певна циклічність, а саме послідовність альтернативних стадій (фаз), що надає автентичну можливість відстежувати періоди й траєкторію зростання та падіння з відповідним рівнем біфуркації, які пояснюються ендогенними й екзогенними чинниками. Запропоновані пріоритетні вектори економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів подано на рис. 1.

Пріоритетні вектори економічного розвитку національної економіки
Збалансованість руху внутрішніх і зовнішніх інвестиційних потоків
Стратегічний розвиток оборонно-промислового комплексу України
Структурна трансформація енергетичного сектору
Поетапне зростання експортної спроможності за рахунок національного виробника
Системний трансфер сучасних технологій
Зважений перехід на високотехнологічне виробництво в аграрній сфері
Побудова сучасної технологічної переробної промисловості
Державна підтримка інноваційної діяльності у стратегічних секторах економіки
Міжнародна кооперація та стимулювання будівництва нових виробничих об'єктів

Рис. 1. Пріоритетні вектори економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів (*систематизовано автором*)

Зменшення наслідків руйнівного впливу економічних циклів забезпечується інституційними регуляторами, які є сегментами державної політики, спрямованої на економічний розвиток національної економіки та на підтримку позитивних економічних тенденцій з погляду макроекономічної стабілізації.

Доведено, що економічний розвиток національної економіки є основою соціально-економічної стабілізації в країні з урахуванням поступових структурно-функціональних змін і визначення пріоритетних векторів відновлення та розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів. Обґрунтовано, що економічний розвиток – це якісна та кількісна структурно-функціональна трансформація соціально-економічних процесів, яка є наслідком циклічних змін і супроводжується перебудовою стратегічних галузей з метою подолання структурних дисбалансів завдяки підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та зміцненню добробуту всіх груп населення країни.

З'ясовано, що причиною важливих змін у економічній системі вважають поетапну еволюцію цільової орієнтації соціально-економічного зростання та розвитку. Класична ринкова економіка перетворюється на пріоритетну з побудовою та впровадженням механізму досягнення високої ефективності й конкурентоспроможності національної економіки. Основні наукові підходи до економічного розвитку національної економіки відображено на рис. 2.

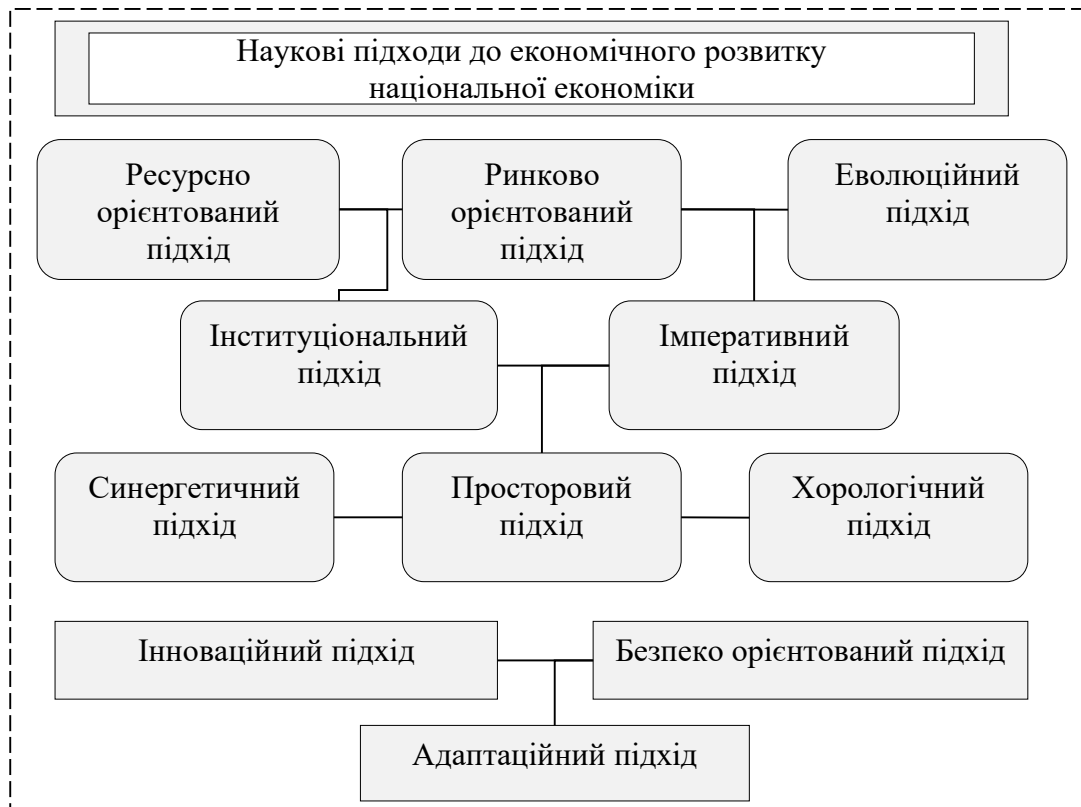

Рис. 2. Наукові підходи до економічного розвитку національної економіки
(узагальнено автором)

Доведено, що ринково орієнтований підхід недостатньо враховує організаційні, структурно-функціональні, соціально-психологічні чинники поведінки суб'єктів національної економіки в екзогенному середовищі, але при цьому активізуються напрями виробничого та технологічного характеру. Для інституційного підходу характерна функціональна підтримка системних інституцій, враховуючи норми, правила, традиції, які забезпечують упровадження стратегічних орієнтирів на основі дослідження інституційного середовища. Переорієнтація суб'єктів на ресурсну концепцію підтверджує цей факт, що потребує збалансування фінансових, матеріальних і трудових ресурсів. Потенційна здатність отримувати необхідні ресурси з високим ступенем оптимальності, комбінувати їх значно підвищує можливі тактичні та стратегічні результати функціонування суб'єктів на мікро-, мезо- і макрорівнях. Ресурсний підхід визначає рівень взаємозв'язків ендогенного та екзогенного середовища, які виникають у процесі пошуку та формування необхідних для функціонування матеріальних, фінансових, трудових ресурсів. Аналіз досліджень свідчить, що оптимальне поєднання ринкового та ресурсного підходів уможливорює отримання значного ефекту в результаті доповнення методичного інструментарію й адаптивних зв'язків, це взято за основу побудови та поетапної реалізації стратегії економічного розвитку національної економіки. У процесі функціонування базові компетенції потрібні ринку лише тоді, коли вони забезпечують цільові потреби, враховуючи значущість ресурсів і здібностей. Саме тому визначення цінності синтезу ресурсної та ринкової перспектив забезпечує очікувану високу результативність.

Ресурсно орієнтований підхід до обґрунтування вибору стратегії економічного розвитку не варто розглядати як альтернативу ринковому, що, з одного боку, підкреслює їх автентичність, а з іншого – можливість отримання підвищеного результату за підсумками симбіозу властивостей. Сучасна перспектива інтеграції представлених концептуальних підходів у єдиних рамках надає можливість урахувати окремі сегменти конкурентоспроможності з поступовим використанням переваг для системи стратегічного управління. Безперечна наукова цінність кожного підходу полягає в обґрунтуванні методики дослідження певного аспекту стратегії економічного розвитку країни, враховуючи глобалізаційні зміни та їх усебічний вплив.

Обґрунтовано, що в макроекономічному середовищі, яке функціонує на основі ринкових відносин, підтримка соціально-економічної системи в режимі стійкого розвитку забезпечується раціональним поєднанням механізмів її саморозвитку та інституційного регулювання, орієнтованих переважно на інтенсивні чинники розвитку. Система методів інституційного регулювання національної соціально-економічної системи на сучасному етапі суспільного розвитку дедалі більше ускладнюється та змінюється з урахуванням принципу адаптивності. У цих умовах важливим є стабільний науково-методичний супровід управлінського процесу на всіх рівнях. При визначенні стратегії та механізмів інституційного регулювання соціально-економічних відносин, при прийнятті управлінських рішень доцільно спиратися на концепцію контролінгу, яка є загально визнаною основою менеджменту та є базовим механізмом діяльності в

підприємницькому середовищі. Базовою умовою стійкого економічного розвитку є систематизація, селектування та комплексність процесу ресурсного забезпечення господарського середовища національної економіки.

У другому розділі – «Аналітичне дослідження стану національної економіки та інтеграційна складова у забезпеченні економічного розвитку» – наведено оцінку індикаторів стану національної економіки; досліджено соціально-економічні й екологічні компоненти якості розвитку національної економіки та запропоновано інтеграційну складову в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів.

Доведено, що стійкий економічний розвиток національної економіки можливий за умови комплексної діагностики системних індикаторів, які надають можливість контролювати результативність й ефективність розвитку та корегувати певні макроекономічні процеси з урахуванням впливу контрольованих і неконтрольованих факторів.

Дослідження функціонування та розвитку національної економіки за період 2016–2021 рр. підтвердило, що узагальнювальною проблемою є макроекономічна нестабільність, її циклічність та вплив глобальних викликів. Основні індикатори, які візуалізують динаміку економічного розвитку національної економіки, подано в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка індикаторів економічного розвитку національної економіки за 2016–2021 рр.

Індикатори	Роки						2021 р. до 2016 р., %, ±
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах, млн грн	2383182	2982920	3558706	3974564	4194102	5459574	129,09
Валовий внутрішній продукт у цінах попереднього року, млн грн	2034430	2445587	3083409	3675728	3818456	4363582	114,49
Темп приросту ВВП, %	19,9	25,2	19,3	11,7	5,5	30,2	10,3
Індекс промислового виробництва, %	103,1	97,1	95,3	91,7	104,5	97,8	-5,3
Індекс реальної заробітної плати, %	106,5	118,9	109,7	111,4	110,2	112	5,5
Індекс споживчих цін, %	112,4	113,7	109,8	104,1	105	110	-2,4
Індекс цін виробників, %	135,8	116,6	114,3	92,5	114,7	162,3	26,5
Платіжний баланс України, млн дол. США	1346	2566	2877	5980	1990	487	-63,82

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики України.

Після кризових явищ 2014–2015 рр. макроекономічне середовище країни продемонструвало позитивні індикатори економічного розвитку національної економіки, але вплив глобальних викликів (поширення пандемії COVID-19, зовнішня агресія, військові дії, тимчасова окупація окремих територій країни) у наступні роки підтверджує, що національна економіка перебуває в нестабільному стані, відповідно більшість базових індикаторів соціально-економічного характеру продемонстрували тенденцію до падіння, що візуалізує зростання економічних, соціальних та екологічних загроз у країні.

З'ясовано, що в умовах воєнного стану виникає потреба підвищення рівня відповідальності державних інституцій щодо розробки та впровадження

ефективної стратегії розвитку й розв'язання основних соціально-економічних та екологічних проблем. Питання розробки стратегій розвитку та концепцій вирішення основних суспільних проблем, які пов'язані, перш за все, із відбудовою країни, потребують спільного вирішення державними та регіональними установами на всіх рівнях за умови взаємодії з громадськими організаціями, що значно посилить ефективність результатів. Тільки в цьому випадку будуть запропоновані напрями вирішення, адекватні як державним, так і суспільним інтересам та потребам післявоєнного стану.

Обґрунтовано, що структура національної економіки як система є сукупністю соціально-економічних сегментів, які перебувають у відносинах та зв'язках між собою й утворюють певну цілісність, єдність та спрямованість. Відповідно до загальної теорії систем, відомо, що ціле більше від суми його сегментів, тому структура національної економіки візуалізує свою цілісність у єдності із середовищем та у відносинах із ним. Структура національної економіки – це складна, багатопланова та мультикомпонентна господарська система, у якій відображається співвідношення взаємозв'язків і взаємозалежностей між певними сегментами системи в процесі її функціонального розвитку. Ієрархічність, багаторівневість та організаційно-функціональна структурованість становлять морфологію й генезис формування економіки.

Під впливом глобальних викликів та агресивної поведінки зовнішнього оточення обґрунтовано формується необхідність поглиблення або вдосконалення інтеграційних процесів у національній економіці з метою забезпечення адаптованості суб'єктів господарювання до умов ринкового середовища під впливом контрольованих і неконтрольованих факторів. Інтеграційні процеси в національній економіці спонукають її суб'єктів до активної рухливості, інвестиційно-інноваційної діяльності та сприятимуть реалізації внутрішньогосподарського потенціалу. Інтенсифікація інтеграційних процесів у макроекономічному середовищі країни можлива лише шляхом ефективною структурно-функціональної трансформації. Тому особливо важливими завданнями є: а) визначення форм інтеграції; б) сфери виникнення інтеграційних переваг; в) інструменти досягнення інтеграції в макроекономічному середовищі. Інтеграційні процеси в макроекономічному середовищі країни мають такі основні форми: локальну, національну та глобальну. Ці форми інтеграції враховують рівні інтеграції економічних суб'єктів.

Сутність інтеграції в макроекономічному середовищі можна визначити як процес, який відбувається в основних напрямках реалізації інтеграційної тенденції, як основу підтримки стабільності розвитку національної економіки та підсилення контролю над ринковою ситуацією, до якої можна віднести той факт, що суб'єкти господарювання реагують на посилення конкуренції через розвиток горизонтальної інтеграції з іншими економічними суб'єктами. Це дає змогу знизити операційні витрати завдяки збільшенню серійності в операційній діяльності та покращенню спеціалізації учасників інтеграційного об'єднання. Водночас економічні суб'єкти, які пов'язані з послідовністю стадій операційної діяльності та підвищенням конкурентоспроможності процесу її забезпечення, мають більше шансів на отримання запланованих результатів. Варто підкреслити,

що особливістю інтеграції в макроекономічному середовищі є створення інтеграційних об'єднань типу конгломератів, які знижують ризики шляхів диверсифікованості операційної діяльності. Також у процесі інтеграції виникають цільові об'єднання економічних суб'єктів, які враховують структурно-функціональну складову господарської діяльності.

Концептуальну модель інтеграційних процесів у забезпеченні розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів подано на рис. 3.

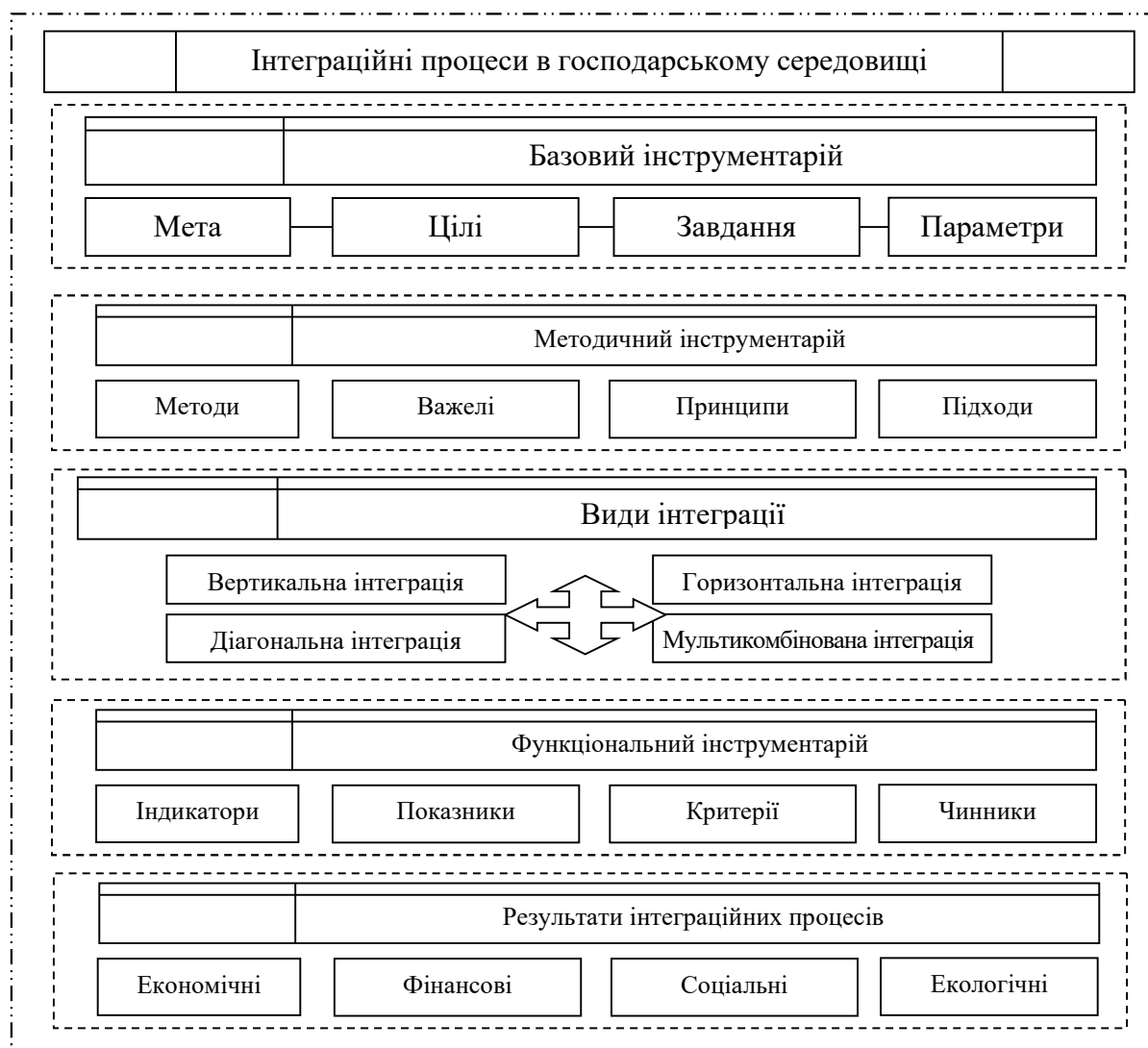

Рис. 3. Концептуальна модель інтеграційних процесів у забезпеченні розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів (удосконалено автором)

Формування ефективної структури національної економіки відбувається внаслідок структурної перебудови всієї системи. Результативність структурно-функціональних зрушень у національній економіці визначає її ефективність розвитку загалом.

У **третьому розділі** – «Концептуальна підтримка процесу забезпечення розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін» – запропоновано концептуальні підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку

національної економіки в умовах глобальних змін, розроблено механізм підтримки конкурентоспроможності національної економіки в надзвичайних умовах та досліджено розвиток виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів та транспарентності. Адаптивну модель формування національної стратегії економічної безпеки подано на рис. 4.

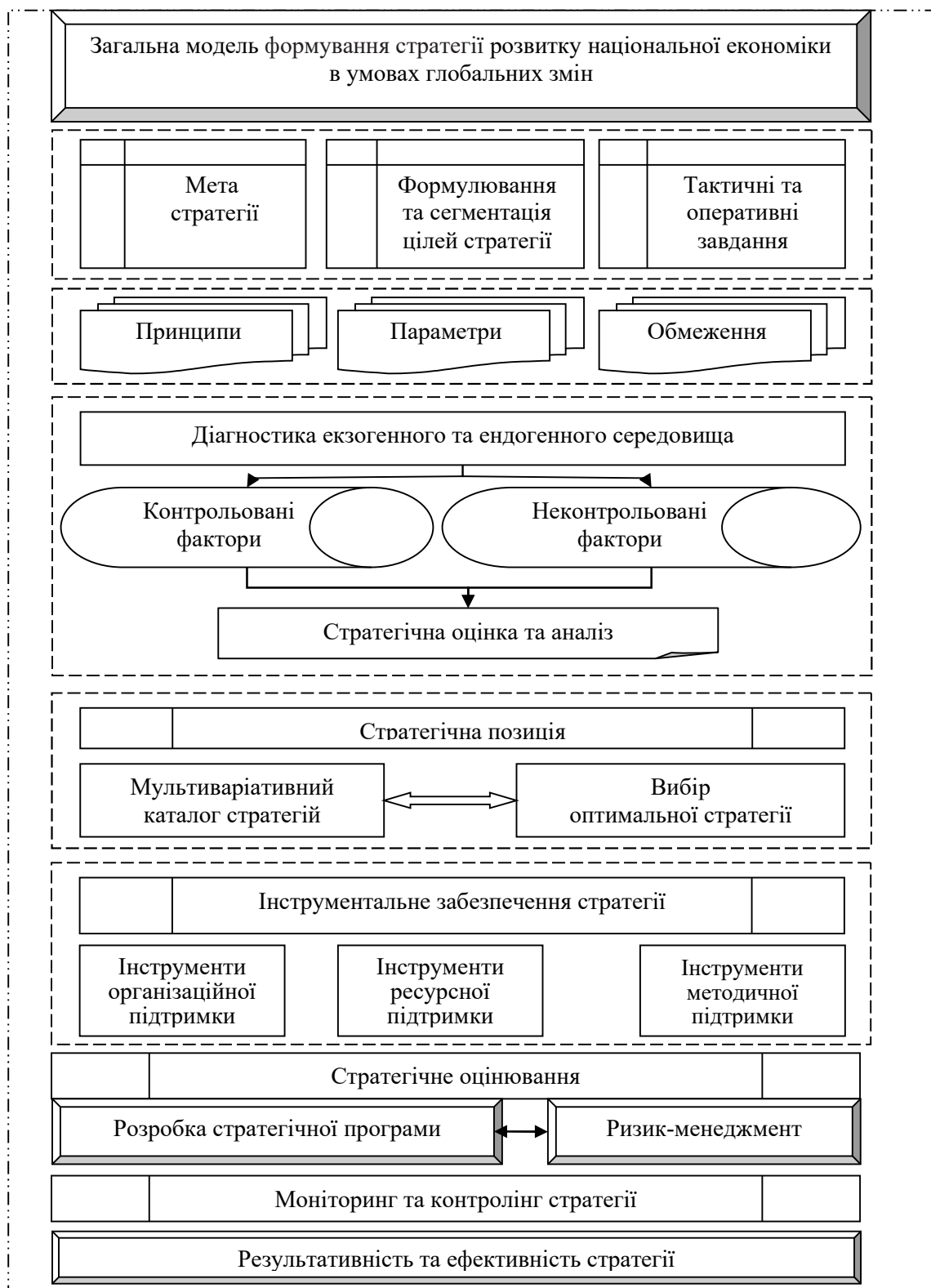

Рис. 4. Загальна модель формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін (розроблено автором)

Військові дії, які розгорнулися в Україні та впливають на національне макроекономічне середовище, зумовлюють необхідність адаптивного підходу до всіх сфер теорії та практики формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін. Суттєве руйнування виробничого потенціалу країни потребує докорінної перебудови економічного мислення суб'єктів господарювання, державних та регіональних інституцій, пошуку адаптивних методів, способів і механізмів задоволення потреб у суспільстві й виявлення пріоритетних, соціально-орієнтованих напрямів відбудови країни та її майбутнього розвитку. У дисертації розроблено механізм підтримки конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобальних викликів (рис. 5).

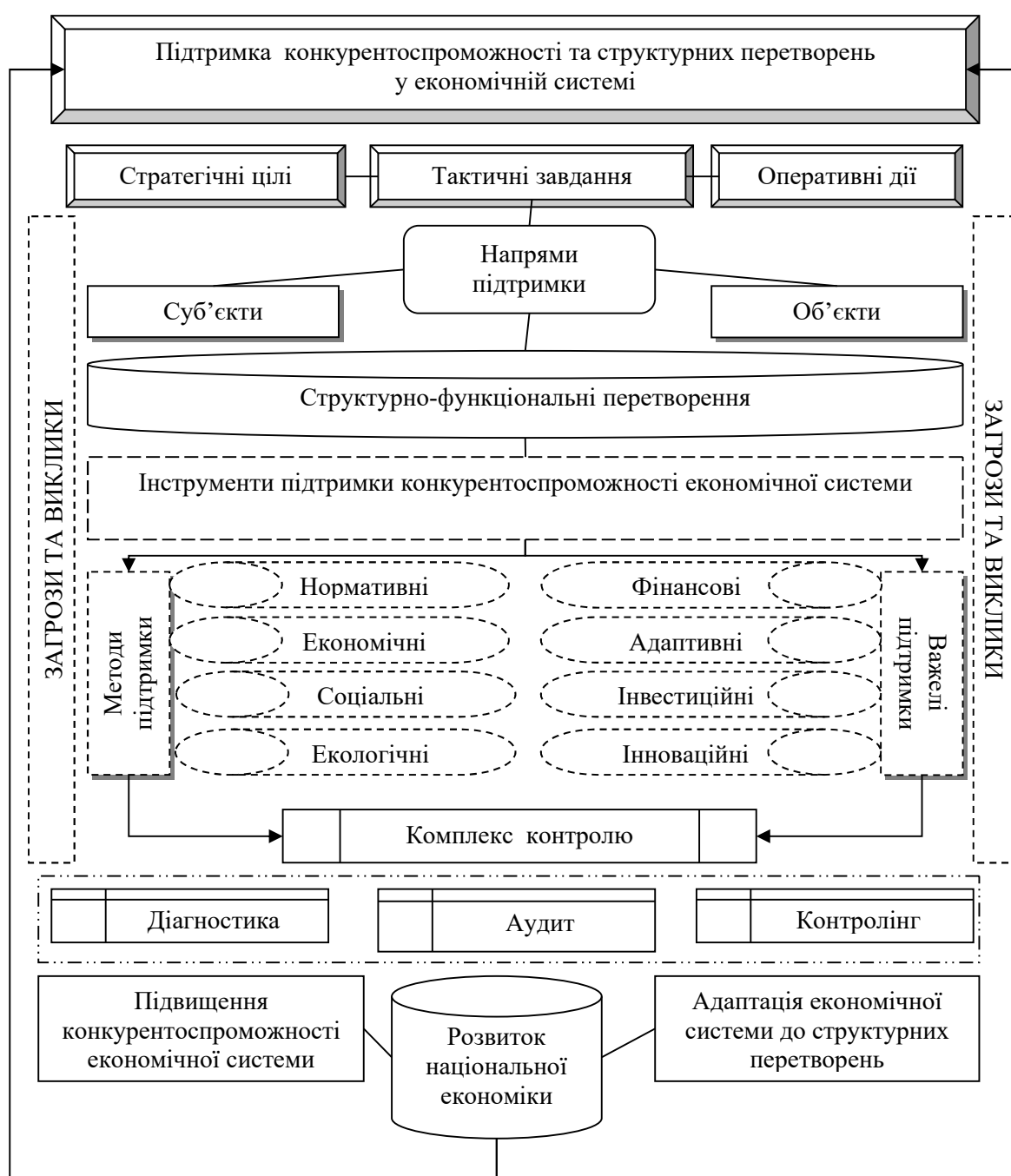

Рис. 5. Механізм підтримки конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобальних викликів (розроблено автором)

Доведено, що стратегія розвитку національної економіки в умовах глобальних змін базується на взаємодії господарських, ринкових і державних механізмів, що підвищує результативність й ефективність впливу на економічну систему. Застосування стратегії уможлиблює отримання динамічних зрушень щодо функціонування економічної системи в надзвичайних умовах. Вона візуалізує взаємопов'язаний комплекс рішень, функціональних дій, системних процесів, принципів і обмежень, які формуються на основі результатів оцінювання ситуації в макроекономічному середовищі та потенційних можливостей економічної системи в надзвичайних умовах, які виникли в результаті військової агресії північних сусідів.

Механізм підтримки конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобальних викликів – це мультирівнева система, яка базується на адаптивній взаємодії взаємопов'язаних складових, які в умовах впливу глобальних викликів здійснюють визначені дії на процес формування або підвищення певних конкурентних переваг за умови структурно-функціональних перетворень у економічній системі та дотримуючись принципів перманентності, релевантності, автентичності, динамічності, ітеративності, синергетичності, системності та біфуркації. Застосування цього механізму забезпечить тактичну стабілізацію й поступовий стратегічний розвиток соціально-економічної системи країни.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення важливої науково-прикладної проблеми, що полягає в розробці теоретико-методичних, концептуальних і практичних рекомендацій щодо забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін. Отримані наукові результати сприятимуть підвищенню ефективного розвитку національної економіки. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки та рекомендації:

1. З'ясовано, що розвиток економічної системи – це якісне перетворення системи, що приводить до виникнення її нового стану з урахуванням закономірних змін та переходу з одного стану в більш досконалий. Стратегічні цілі економічного розвитку в національному макроекономічному середовищі можуть бути визначені як єдність взаємопов'язаних і взаємозумовлених складових: стійкості, результативності, ефективності, адаптивності та суспільної безпеки. Дослідження економічних аспектів стійкості, результативності, ефективності, адаптивності та суспільної безпеки в їхній єдності та взаємозумовленості забезпечує якісно нове, глибше осмислення закономірностей економічного розвитку національної економіки та методів її регулювання. Визначено, що сестейновий розвиток економічної системи – це процес формування цілісної системи, що зумовлює перманентне відтворення й трансформацію соціально-економічних та екологічних процесів, який спрямований на оптимізацію використання економічних, технічних, наукових, екологічних і соціальних ресурсів, для забезпечення збалансованого розвитку національної економіки. Дослідження генезису парадигм та теорій системи

розвитку національної економіки дало змогу визначити, що забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних змін – це сукупність заходів, які спрямовані на мультисегментний розвиток господарської системи країни з урахуванням впливу контрольованих і неконтрольованих факторів та використанням комплексного інструментарію.

2. Розроблено методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів, які передбачають цілеспрямовану взаємодію структурно-функціональних сегментів економічної системи, котра забезпечує отримання планових або прогнозних результатів на основі горизонтальної, вертикальної, діагональної та мультикомбінованої інтеграції з урахуванням синергетичного ефекту, що забезпечить відновлення й розвиток національної економіки в післявоєнному періоді. Розроблена концептуальна модель інтеграційних процесів у забезпеченні розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів надає теоретико-методичну підтримку структурній і функціональній трансформації економічних суб'єктів у національному макроекономічному середовищі. Інтеграційні процеси сприятимуть структурній збалансованості в національній економіці, технологічному трансферту між економічними суб'єктами, обміну сучасними або інноваційними технологіями та підвищенню економічної стійкості в господарській системі країни з урахуванням синергетичного ефекту. Доведено, що інтеграційні процеси необхідно здійснювати з урахуванням принципів цілеспрямованості, селективності, з адаптацією до впливу контрольованих і неконтрольованих факторів.

3. Удосконалено наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін, які передбачають органічне поєднання логіки визначення стратегічних намірів, орієнтирів, національних програм і проєктів, специфічного теоретико-методичного інструментарію та підходів, цілісної системи критеріїв і побудову взаємопов'язаного комплексу рішень, функціональних дій та обмежень, які формуються на основі результатів оцінювання ситуації в макроекономічному середовищі й потенційних можливостей економічної системи в надзвичайних умовах, з метою фокусування на динамічному відновленні та розвитку національної економіки з дотриманням необхідного рівня безпекової складової. Розробка та реалізація стратегічних проєктів у надзвичайних умовах повинна здійснюватися на основі мултилатеральної оцінки потенційних можливостей економічної системи, своєчасності виявлення та зниження негативного впливу військових дій, збереження ресурсного потенціалу, у тому числі людського капіталу. Крім того, є необхідність перманентного усунення можливих наслідків від бойових дій, диспропорцій і дисбалансу в складових економічної системи, що вимагає відповідних інституційних заходів та міжнародної підтримки. При формуванні стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін має визначатися регуляторний вплив державних і регіональних інституцій на функціонування економічної системи.

4. Розроблено методичне забезпечення механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки, яке передбачає формування системної взаємодії між змістовними платформами, які, зберігаючи оптимальний

рівень конкурентних переваг у надзвичайних умовах, на основі організаційно-функціональної та інструментальної підтримки надають можливість дотримуватися траєкторії відновлення й розвитку національної економіки, використовуючи ресурсну архітектуру та збалансованість стратегічних цілей, завдань і принципів, що забезпечить тактичну стабілізацію та поступовий стратегічний розвиток соціально-економічної системи країни. Моделювання механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки базується на виокремленні певних сегментів, для яких характерні якісна змістовність, індивідуальна функціональність, синтезований взаємозв'язок та спрямованість на поетапне досягнення стратегічної мети. Кожен параметричний сегмент механізму містить цільові критерії, які уможливають ефективність вектора підвищення конкурентоспроможності національної економіки, враховуючи стан ресурсного потенціалу та надзвичайні умови функціонування економічної системи.

5. Запропоновано теоретичні засади розвитку виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів та транспарентності, які передбачають застосування системного й семантичного підходів до формування адаптивної спроможності національної економіки та її економічних суб'єктів створювати соціально-економічні блага за умови повного, ефективного й результативного використання ресурсного потенціалу та інноваційної складової, з метою залучення інвестиційних ресурсів ендогенного й екзогенного характеру, що забезпечить автентичне відновлення та перманентний розвиток національної економіки під впливом глобальних факторів. Обґрунтовано, що розвиток виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів є важливим пріоритетним завданням державних і регіональних інституцій країни, які мають чітко визначати необхідність застосування комплексної й системної транспарентності, що дає змогу забезпечити результативність та ефективність господарської діяльності в національному макроекономічному середовищі й залучення інвестиційних ресурсів, людського та інтелектуального капіталу, з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Зниження бар'єрів щодо руху факторів виробництва в національному макроекономічному середовищі виявляється в посиленні ринкових засад та розвитку господарської діяльності в країні.

6. Розроблено та обґрунтовано концептуальну модель забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи, яка дає змогу візуалізувати архітектоніку взаємозв'язків з пропорційністю інтегрованих сегментів на основі принципу біфуркації з орієнтацією на параметричне синтезування інструментів фундаментальної й практичної спрямованості, що уможливорює поступову модернізацію макроекономічного середовища завдяки перманентній активізації соціально-економічних процесів. Доведено, що своєчасне виявлення контрольованих і неконтрольованих факторів впливу уможливорює зниження ризиків для моделі стійкого економічного розвитку соціально-економічної системи. Стійкий розвиток виконує роль атрактора, впливаючи на структурно-функціональні перетворення в соціально-економічній системі. Загальні аспекти стійкого розвитку соціально-економічної системи сфокусовані на макроекономічній стабільності, результативності, ефективності, адаптивності й конкурентоспроможності господарського комплексу країни та суспільної безпеки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

*Статті в наукових фахових виданнях України,
внесених до міжнародних наукометричних баз*

1. Білязе О. С., Слєпньова Л. Д., Білязе Л. П. Ефективність грошово-кредитної політики в Україні на сучасному етапі. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2004. № 87. С. 134–141. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/693>. (Index Copernicus, Vernadsky National Library, Google Scholar). (0,72 д. а., особистий внесок автора: досліджено вплив національної грошово-кредитної політики на розвиток економіки країни – 0,24 д. а.)
2. Кривоберець Б. І., Білязе О. С., Білязе Л. П. Удосконалення оптимізації фінансових інвестицій фізичних осіб в Україні шляхом застосування моделі Г. Марковіца. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2009. № 36-1. С. 260–264. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/12903>. (Index Copernicus, Vernadsky National Library, Google Scholar). (0,45 д. а., особистий внесок автора: досліджено модель Г. Марковіца – 0,15 д. а.)
3. Білязе О. С. Ризик фінансових інвестицій в умовах активної моделі управління. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2009. № 3 (17). С. 26–30. URL: http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/ddma/2009-3-17.pdf. (Google Scholar). (0,58 д. а.)
4. Білязе О. С. Управління портфельними інвестиціями в умовах сучасного фінансового ринку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 5. Т. 2. С. 145–149. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_5_2/145-149.pdf. (Index Copernicus, Google Scholar). (0,45 д. а.)
5. Білязе О. С. Концептуальна модель інтеграційних процесів у забезпеченні розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 47. С. 198–203. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/47_2020_ukr/39.pdf (Index Copernicus, Google Scholar). (0,62 д. а.)
6. Білязе О. С. Інтеграційна складова в забезпеченні розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 4 (28). С. 83–91. (Vernadsky National Library, Google Scholar). (0,9 д. а.)
7. Білязе О. С. Стратегія ефективного розвитку держави в глобалізаційних процесах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/39>. (Index Copernicus, Vernadsky National Library, Google Scholar, CiteFactor, Eurasian Scientific Journal Index (ESJI), Directory of Open Access Journals). (0,6 д. а.)
8. Білязе О. С. Критерії оптимізації стратегічних цілей економічного розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 75. С. 25–31. (Index Copernicus, Google Scholar). (0,77 д. а.)
9. Білязе О. С. Ефективність економічної стратегії держави в умовах глобалізації. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. Вип. 3. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-03-01>. (Index Copernicus, Vernadsky National Library, Google Scholar). (0,45 д. а.)

Статті в іноземних періодичних наукових виданнях

10. Bilyaze O. Strategy of Economic Development of the state in the conditions of Globalization. *Three Seas Economic Journal*. 2022. № 3 (2). С. 21–28. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/threeseas/article/download/1718/1736/> (Index Copernicus, DOAJ, EBSCO, Research Papers in Economics (RePEc)). (0,8 д. а.)

11. Bilyaze O. S. Development of Production Capabilities of the National Economy under the Influence of Global Factors and Transparency. *Global Academics*. 2022. Quarterly Issue 2(16). P. 12–22. URL: <https://www.i-journal.org/upload/16.pdf>. (Журнал індексується і реферується Бібліотекою Конгресу США <https://eresources.loc.gov>). (0,49 д. а.)

Опубліковані праці апробаційного характеру

12. Pawlik A., **Bilyaze O.** Strategia Europa 2020 podstawą rozwoju w województwie Świętokrzyskim. *Modern Economic Research: Theory, Methodology, Strategy*: Proceedings of the International Scientific Conference. Kielce, Poland, September 28th, 2018. P. 4–8. (0,22 д. а., особистий внесок автора: досліджено сучасні форми інновацій та їх вплив на розвиток національної економіки – 0,11 д. а.)

13. Білязе О. С. Концепції доміант управління суб'єктами національної економіки. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 р.) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми : ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. С. 480–482. (0,15 д. а.)

14. Білязе О. С. Соціально-економічні та екологічні компоненти якості розвитку національної економіки. *Соціогуманітарний вимір сучасних трансформацій*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернігів, 29 жовтня 2021 р.) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми : ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. С. 93–95. (0,17 д. а.)

15. Білязе О. С. Трансформація глобальних процесів на розвиток національної економіки. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 27 травня 2022 р.). Одеса : Державний університет «Одеська політехніка», 2022. С. 123–124. (0,14 д. а.)

16. Білязе О. С. Ensuring progressive structural dynamics of the national economy in conditions global challenges. *Формування обліково-аналітичного забезпечення організаційно-управлінської підтримки суб'єктів національної економіки*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 25 травня 2022 р.) / ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2022. С. 90–92. (0,22 д. а.)

АНОТАЦІЯ

Білязе О. С. Забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2022.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення важливої науково-прикладної проблеми, що полягає в розробці теоретико-методичних, концептуальних і практичних рекомендацій щодо забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних змін. Отримані наукові результати сприятимуть ефективному відновленню та розвитку національної економіки в післявоєнному періоді.

У дослідженні запропоновано методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів, які передбачають цілеспрямовану взаємодію структурно-функціональних сегментів економічної системи. Сформовані наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін.

Розроблено методичне забезпечення механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки, яке передбачає формування системної взаємодії між змістовними платформами, які надають можливість дотримуватись траєкторії відновлення та розвитку національної економіки, використовуючи ресурсну архітектуру й збалансованість стратегічних цілей, завдань і принципів. Набуло подальшого розвитку дослідження понятійно-категоріального апарату системи забезпечення економічного розвитку національної економіки в умовах глобальних змін, доповнено дефініцією «сестейновий розвиток економічної системи». Запропоновані теоретичні засади розвитку виробничих можливостей національної економіки під впливом глобальних факторів та транспарентності. Розроблено концептуальну модель забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи.

Найбільш суттєву практичну цінність мають такі науково-прикладні розробки та рекомендації: запропоновані методичні підходи до застосування інтеграційної складової в забезпеченні економічного розвитку національної економіки; концептуальна модель забезпечення стійкого розвитку соціально-економічної системи; методичне забезпечення механізму підтримки конкурентоспроможності національної економіки в надзвичайних умовах і наукові підходи до забезпечення та формування стратегії розвитку національної економіки в умовах глобальних змін.

Ключові слова: глобалізаційні зміни, економічний розвиток, механізм підтримки конкурентоспроможності, національна економіка, система забезпечення, стратегія розвитку, транспарентність.

ABSTRACT

Bilyaze O. S. Ensuring the economic development of the national economy in the conditions of globalization changes. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for scientific degree of Candidate of Economic Science, specialty 08.00.03 – economics and management of the national economy. – Classic Private University, Zaporizhzhia, 2022.

In the dissertation, a theoretical generalization was made and a solution to an important scientific and applied problem was proposed, which consists in the development of theoretical-methodical, conceptual and practical recommendations for ensuring the economic development of the national economy in the conditions of globalization changes. The obtained scientific results will contribute to increasing the effective recovery and development of the national economy in the post-war period.

The research proposes methodical approaches to the application of the integration component in ensuring the economic development of the national economy in conditions of global challenges.

Formed scientific approaches to ensuring and forming a strategy for the development of the national economy in the conditions of global changes, which involve an organic combination of the logic of defining strategic intentions, guidelines, national programs and projects, specific theoretical and methodological tools and approaches, a complete system of criteria and the construction of an interconnected set of solutions, functional actions and restrictions.

Methodical provision of the mechanism for supporting the competitiveness of the national economy has been developed, which involves the formation of systematic interaction between meaningful platforms. The study of the conceptual and categorical apparatus of the system of ensuring the economic development of the national economy in the conditions of global changes has been further developed, supplemented by the definition «sustainable development of the economic system», which is understood as the process of forming a complete system, which determines the permanent reproduction and transformation of socio-economic and ecological processes.

The proposed theoretical foundations of the development of the production capabilities of the national economy under the influence of global factors and transparency. A conceptual model for ensuring the sustainable development of the socio-economic system has been developed.

The following scientific and applied developments and recommendations have the most significant practical value: proposed methodical approaches to the application of the integration component in ensuring the economic development of the national economy; conceptual model of ensuring sustainable development of the socio-economic system; methodical provision of the mechanism for supporting the competitiveness of the national economy in emergency conditions.

Keywords: development strategy, economic development, globalization changes, mechanism for supporting competitiveness, national economy, support system, transparency.

БЛЯЗЕ ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН**

08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 03.10.2022.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Times.
Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 150 пр. Зам. № 01-2022/23АБ.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70Б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008